

A színpadfelügyelő mondja

„Ezt a szakmát nem az iskolában tanítják...”

Rácz András, a Szegedi Nemzeti Színház színpadfelügyelője idén kordedvezményel nyugdíjba vonult. 1958 óta tevékenykedett a színpad körül. Először mint díszítő, később mint oldalvezető, aztán mint színpadmester s végül mint 90 ember munkáját összefogó színpadfelügyelő. Ha a színházi évad véget ért, a szabadtérin folytatta a munkát. Most is a téren találtam, a szabadtérít a nyugdíj mellett is vállalta.

— Itt pihentem ki az egész évi fáradozást. Mert a téren a magam ura vagyok. Sokkal nagyobb ugyan a feladat, mint a kőszínházban, hiszen itt hatalmas méretek vannak. Nem beszélve arról, hogy alkalmasint a széllel és a viharral is meg kell küzdeni. De ezt a teret nagyon szeretem.

— *Hogyan lesz az ember színpadfelügyelő?*

— Ezt a szakmát nem az iskolában tanítják, az biztos. Engem *Kukity Mihály* és *Juhász Gusztáv* vezetett be a színházi munkába. A harmanc év alatt a saját káromon sok mindent megtanultam. En már nem számoltam a kilopondokat, ha egy díszlet teherbírását kell megaccolni. Ránézek és tudom, mennyi súlyt bír el az építmény. Sokan haktaknak csúfolnak, mert

minden apró-cseprő munkát elvállalok a városban. Ha alkalmi színpadot kell építeni a tanácsházudvarban, vagy valamelyik művelődési házban, szívesen megcsinálom. Nem a nagy pénzre hajtok. Oda megyek, ahol szükség van a munkámra.

— *Nevelt-e utódokat?*

— Sajnos, nem. A mostani fiatalok nem szívesen vállalják a felelősséget. Látják az én példámon, hogy sokszor az övéknél kevesebb fizetésért mennyi mindent kell tartani a hátam. Őket a pénz érdekli igazán, nem a színház. Pedig ezt a munkát csupán a fizetségért nem szabad csinálni. Ez szolgálat. En otthon is a színházzal foglalkozom. Sokszor, ha este hazamegyek, azon izgulok, jaj, vajon mit felejtettem el. De megéri lelkiismeretesnek lenni, mert mikor *Szinétár Miklós*, *Mikló András*, *Varga Mátyás* vagy *Szekely László* odajön az emberhez és azt mondja: köszönöm, ez többet ér minden fizetségnél.

— *Melyik szabadtéri munkájára a legbüszkébb?*

— Nem is tudom. Talán a *Turandot*-díszletre, amit *Fülöp Zoltán* tervezett. Sose felejttem el, az állványok teje fölött a dóm rozettáig. Emlékezetes volt még az az *Aida*-előadás is, melynek

Margaret Tynes volt a címszereplője. Ott is egy kilencméteres emelvényt kellett építenünk, fantasztikus munka volt. Néhány éve nyertem egy üveg pezsgőt Békés Andrástól. A *Nabucco* negyedik felvonásában van egy jelenet, amikor is a bálvány magától ledől a talapatáról. Békés azt mondta, nem hiszi el, hogy meg tudjuk azt oldani, hogy a szobor ne törjön el, mikor ledől. Megoldottuk. Drótokat feszítettünk ki a szobor elé, ami a lezuhanást megakadályozta. Persze a néző a csörömpölés miatt azt érezte, hogy darabokra tört.

— *Kikre emlékszik szívesen?*

— Többek között *Sárdy Jánosra*. Sose felejttem el, mikor *Kukorica Jancsiként* a nyáját terelgette. Igazi birkákat szereztek a darabhoz a mihálytelki térszől. Ezek százfelé bókászta a színpadon, Sárdy alig győzte őket összeszedni. Mikor lement a jelenet, a színpad mögött mi kapkodtuk ölbe szegény jószágokat, hogy kocsira rakjuk őket. Mert ha a rendező kitalál valamit, azt valahogy meg kell oldani. Ezt a szakmát csak hivatásszerűen lehet csinálni, nagy szeretettel és alázattal.

Pacsika Emília

Gyógyír a pikkelysömörre

A Fővárosi Tanács Gyógy-szertári Központja várhatóan augusztusban megkezdheti a psoriasis, a pikkelysömör kezelésére alkalmas új készítmény, a Psoricur olaj forgalmazását. A készítményt az Unipharm Rt. vegyes vállalat gyártja Magyarországon.

A Psoricur olaj természetes hatóanyag-tartalmú, gyógyhatású készítmény, így orvosi felírást nem igényel, és társadalombiztosítási támogatás nélkül kerül forgalomba. Annak ellenére, hogy a termék Magyarországon készül, mégis importálják, mivel a vegyes vállalat vámszabadterületen állítja elő. Ezért, hogy a konvertibilis valutáért beszerzett készítményhez minden rászoruló hozzájusson, bizonyos adminisztrációra van szükség.

Nyári időtöltéseink

Már javában dühög a nyár (amit a diák szeptembertől vár). Az egyetlen baj, hogy vele együtt megjött az unatkozás is. A középiskolás diákoknak nincs túl nagy változási lehetőségük a felkínált programok közül, ugyanis mostanában nem rendeznek igazán jó programokat az erre hivatottak. Az persze előfordulhat, hogy nincs pénz, de azért nem lehet mindent a pénzre fogni.

„Töltsd az idődet, mert másképp csak múlik!” — mondja a mondás. A programok megszervezésére vagy azok összegyűjtésére tulajdonképpen már van egy szervezet, de mostanság ők sem rukkolnak elő számottevő, széles tömegeket mozgató rendezvénnyel, amely az unatkozó teenager-ek szabadidejét kitöltené. Egy átlagos középiskolás diák napi programja a következő: késői felkelés, strandolás, majd diszkózás, ahol olyan jókat lehet „hülyülni”. Talán ez másokat éppen kielégít, jó időtöltés, de bízom benne, hogy ezt a kínálatot sokan nem fogadják el, mert ez a szórakozás nem valami változatos. Jó lenne tehát, ha a művelődési házak és a többi szervezet, pl. az Ifjúsági Iroda is próbálna valamilyen rendezvény megszervezésével. Szeretném, ha a 10-15 fős csoportokba verődött diákok helyett színvonalas rendezvényeken részt vevő ifjúságot láthatnánk.

D. A.

Karrier

Reflex

Antoniewicz Roland, a Magyar—Lengyel Országjáró Diákszövetség elnöke nem ritka, mégis meghökkentő módját választotta a karriercsinálásnak. Hogy mit tett? Nyilatkozgatott. Beszédet mondott — a hely szellemének megfelelő — a VIT-en, a nem epp demokratikus berendezkedéséről híres Koreai Népi Demokratikus Köztársaságban. A *Mai Nap* vasárnapi száma részleteket közöl ebből — „Gőzerővel az imperializmus karmaiba...” címmel —; s e cím sokat sejtet. A beszéd egész szellemisége ilyen; nem dór, nem jón, hanem neosztalinista oszlopokon nyugszik, födémzetébe pedig agresszív keresztgerendák vegyülnek szüette bükkfából készült ósdiak közé. „Lenin a Pozsgayhoz hasonló embereket likvidátornak nevezte” — olvashatjuk, majd kifejti a szerző, hogy *Pozsgay Imre*, *Nyers Rezső* *Horn Gyula* tulajdonképpen nem kommunisták, s tudatosan készítik elő az imperializmus betörését a Kárpát-medencébe. Szövetségeiként, elvtársai-ként nem mulasztja el felsorolni *Ceausescu*, *Kim Ir Szen* és *Jan Fojtik* nevét. Apró hibát is vét — sebjáró. Roland! —, amikor a bős—nagymarosi gátépítés védelmére gróf *Széchenyi Istvánt* citálja elő, s miniszterelnöknek titulálja. (Bár ha az lehetett volna!)

A phenjani beszély megtette hatását. Háromhasábos interjú közöl ugyanis a *Magyar Nemzet* Antoniewicz Rolanddal, ugyanazon — múlt szombati — számban, amelyben több oldalon keresztül a Kádár-temetésről tudósít. Lám csak, ki gondolta volna, milyen könnyű egy „egyszerű” országjárónak *Straub F. Brunónál* nagyobb (két és félszeres) terjedelmet kapni egy mértékadó napilap hasábjain! Az interjú alanya tagja a Kádár-pártnak,

mely párt — mint mondja — de facto, egy éve működik, de jure azonban nem alakulhatott meg, mert a névadó nem egyezett bele. Ugyanakkor abban maradtak (ti. A. R. és Kádár János), hogy az igazán kommunista pártok tanácskozásán, valahol Európában.

A fentiek mosolygásra ingerelhetik az olvasót, s el is gondolkoztathatják. Magányos politikai kalandor-e ez a fiatal (?) férfiú, vagy valakik megbízásából cselekszik, hogy azon valakik az ő szélsőséges platformjához képest a centrumhoz közelállónak látszódnak? Mindenestre napok alatt országos hírnévre tett szert (miként annak idején a fideszes *Orbán Viktor* is, emlékeztet beszédével), sőt meglehet, a román lapok majd Ribánszky Róberthez hasonlóan gyakran idézik magvas gondolatait.

Szinte már látom lelki szemeim előtt az 1990-es magyar parlamentet, amelyben éppen *Orbán Viktor* interpellál, a szélsőbalon pedig Antoniewicz Roland és társai, helyükről felpattanva, ütemes tapsal szaktiták félbe a szónok mondatait. Aztán elkomorodom, s arra gondolok, hogy mennyi hosszú éven át mosolyogtak meg, s intézték el kézlegintéssel annak idején a magyar politikusok *Szalasit*.

Sandi István

Műanyag — cukorból

Az angol ICI konszern mezőgazdasági laboratóriumában sikerült bizonyos mikrobákkal műanyagot előállítani szőlőcukorból. A glükózból tenyésztett mikrobák kristályos, kemény műanyagot hoztak létre. Több kilogramm műanyagot állítottak elő, egyelőre még kétszer olyan drágán, mint a gyári polipropilén. A „mikrobaműanyag” ez idő szerint még kemény és törékeny — nem lehet belőle műszalakat előállítani. Remélik, hogy géntechnológiai beavatkozással használható műanyag előállítására kényszeríthetik majd a mikrobákat.

Devizaszámlatulajdonosoknak

VISA-hitelkártya

Az Országos Takarékpénztár a Magyar Külkereskedelmi Bank Rt.-vel kötött megállapodás alapján MKB—VISA hitelkártyát bocsát devizaszámlatulajdonos ügyfelei rendelkezésére.

Az OTP előírásai értelmében VISA-kártyát azok a devizabetétesek igényelhetnek, akik számlakövetelés és rendszeres devizajövedelemmel rendelkeznek. A hitelkártya kiadása előtt a takarékpénztár a betétes ügyfél hitelképességét is megvizsgálja, s követelmény, hogy a számlán legalább ötezer dollárnak megfelelő konvertibilis valuta legyen. Jelenleg mintegy 200 ezren rendelkeznek az országban devizaszámlával, közülük az elmúlt hetekben mindössze néhányan igényelték VISA-kártyát, amely itthon és külföldön fizetősésközül szolgál az utazási irodákban, szállodákban, éttermekben, a különféle szolgáltatások igénybevételekor, s a tőkés országokban pénz felvételére is jogosít.

Ma nyílik a nyári egyetem

Nyilvánosság és demokrácia

A címben szereplő összetartozó fogalmakat, illetve a jelentéstartalmukat választotta témájául a művelődésméleti nyári egyetem első előadójá, *Barabás János*; az MSZMP KB titkára. A ma délelőtt fél 10-kor kezdődő előadás-sorozat összefoglaló címe: *Tömegkommunikáció és művelődés*. Vagyis a TIT Csongrád megyei szervezetének idej kurzusán nem kevesebbre vállalkoztak a tematika összeállítását, mint feltérképezni a tömegkommunikációs fórumok kulturális szerepét, funkcióit, módszereit. Nemcsak azért tűnik merésznek e vállalkozás, mert rendkívüli sokféleségben kíván az eligazodáshoz segítséget nyújtani; hanem azért is, mert — mint naponta tapasztaljuk — Magyarországon éppen „átrajzolódóban” van a tömegkommunikációs struktúra, csakúgy, mint más.

Mindenesetre információ-gazdag hét elé néznek a nyári egyetemre jelentkezett közművelődési szakemberek, ez megjósolható, ha

végigtekintünk az előadók névsorán. Barabás János után *Agh Attila* filozófus beszél ma délelőtt fél 11-től az információról, mint globális hatalomról; pénteken *Baló György* (Magyar Televízió), *Agárdi Péter* (Magyar Rádió), majd ismét téves, a művészeti igazgató, *Érdi Sándor* tart előadást. Szombaton *Tiszatáj-ankét* lesz, megújításaként a hagyományak.

A hétvégén művészeti programokat kínálnak a szervezők a hallgatóknak. Hétfőtől pedig — többek között — *Rapcsányi László*, *Györffy Miklós*, *Kondor Katalin*, *Pálffy István* hallgathatják. Előadó lesz *Király Zoltán* és *Bán János* is. Az újságíró személyiségek mellett társadalomtudósok szerepelnek: *Csepeli György* a tévé szocializációs funkcióit, *Fischer György* a tömegkommunikáció társadalmi hatásrendszerét elemzi.

A 18. művelődésméleti nyári egyetem programjait a Szegedi Biológiai Központban rendezik.

Benyújtották a számlát

Nincs történelmietlenebb kérdés, mint idő és események múltján feltenni: „Mi lett volna, ha?...” Így aztán a történetesek szótárában hiába is keresnénk. Egészen mostanáig. A Bukarestben szerkesztett *Magazin Istoric* ugyanis megírta: a 2060 éves Románia a világ civilizációjának a csúcsán lenne, ha nem lettek volna háborúk, és nem kellett volna fizetniük a derék dákoknak és leszármazottai-kecskékvül többet tudunk, mint a hőseik, vagy éppen az áldozataik. Ami pedig az adósságot illeti, erről megoszlanak a vélemények. Kiváltképpen akkor, ha sze-

gény az adós. Így aztán érdeklődéssel olvashatjuk, hogy Románia az ottomán birodalomnak 340 ezer, a cári Oroszországnak 65 ezer, a Habsburg birodalomnak 850 ezer kg aranyat fizetett adó gyanánt. Ez összesen 1255 ezer kg. Egy dekával sem kevesebb. Mivel a gondos számla deklarálta is azzal összefüggésben látott napvilágot, hogy Románia, a történelme során először mondhatja magát politikailag és gazdaságilag is szabaddnak, minthogy visszafizette külföldi adósságát, már csak egy dologgal adós a *Magazin Istoric*: mit tekintenek ők a civilizáció csúcának?

Zsebességkorlátozás

Vannak dolgok, melyeken akár évekig is gondolkozhat az ember, akkor sem találja a nyitját. Ilyenkor mást nem is tehet, mint felfedi dilemmáját, hogy más is hadd kapjon gutaütést.

Erre szép példák a következő szavak: zsebkönyv, zsebbizzó, zsebletep. 1. Néha akkora könyveken látni a zsebkönyv megjelölést, hogy ha éppen be akarnám csúsztatni zsebembe, hát az nem nagyon csusszana, inkább nadrággal együtt szakadna le a zseb. 2. A zsebbizzót, ha a konkrét szóösszetételben használnánk, arra lenne alkalmas, hogy a nadrágok, kabátok, ingek zsebeit bevilágítsa, hogyha netán ránk támadna zsebtolvajunk, ne kelljen neki setétben koto-

rásznia. A farzseb bevilágítása igen veszélyesnek ígérkezik ülő helyzetben. 3. A zsebbizzóhoz a fentiek értelmét követve, áramforrás szükségeltetik, melynek pontos megnevezése a zsebben hordott telep, vagyis röviden zsebletep.

Egy másik érthetetlen felfedezés. Ha a halból készült csipős folyadékfélről beszélünk, akkor azt mondjuk, hogy hallében. Viszont ha az NDK egyik városában megeszünk egy hallevet, akkor pedig azt mondjuk: hogy Hallében. Pedig a szóót azonos. Vagyis, ha barátunk megerkézne világ körülüli újáról, egyik epizódját így mesélné: „Hallében hallében fürödtem.”

P. Sz.

Halló, szentatya...

Az emberarcú pápa. — Egy Rómában megjelent könyv címben nevezi így II. János Pált, a „lengyel pápát”, nem utolsósorban azért, mert elődeivel ellentétben keresi a személyes kapcsolatot is a hívőkkel és nem hívőkkel egyaránt. Utazó pápa. És ahová nem jut el, onnan most már felhívható. Ha valaki például Honoluluban feltárcsazza a 397 793 020-as számot — természetesen előtte a távvalasztóval — II. János Pál szól hozzá angolul. De, ha az

utolsó számjegy 10, akkor olasz, ha 30, akkor spanyol nyelvű a válasz. Az üzenet 2 percig hallható, akkor a szentatya leteszi a kagylót. Azazhogy a vatikáni rádió technikusai így szerkesztették meg a pápai üzenetek idejét. Ami pedig a tartalmat illeti, nos ezt az egyházi, liturgikus időszakok szerint változtatják, aszerint, hogy advent, karácsony, húsvét, pünkösd, vagy más ünnepkör következik. A szalagokat naponta cserélik, így aztán nem fordulhat elő, hogy a hívó hívó kétszer ugyanazt hallja a bőséges választékból. A felvételük ugyanis a vatikáni rádió hangarchívumának gazdag készletéből valók, ahol a pápa minden beszédét őrzik, köztük az utazásai során elhangzottakat is, főpásztori szavakat és biblíamagyarázatokat egyaránt. A kapcsolathoz csupán egy speciális számítógépes rendszer kellett, amely a távhívásnak megfelelően indítja el és kapcsolja ki a szalagot. A vatikáni sajtóiroda szerint az első hónap tapasztalatai azt mutatják, hogy többségében gyerekek és betegek tárcsázzák a pápa számát. Európából nem hívható, de úgy hírlík, kiterjesztik a szolgáltatást, annál is inkább, mert megkapta a pápai beleegyezést. Placet.